

Maistuva Suomi – Suomen elintarviketeollisuus

Pvm
Esittäjä

Elintarviketeollisuusliitto

Elintarviketeollisuus

- Valmistaa laajaa valikoimaa raaka-aineista ruoanlaittoa helpottaviin ja käyttövalmiisiin tuotteisiin
- Myy tuotteitaan vähittäiskaupalle, tukkuliikkeille, ruokapalveluille ja muille elintarvikeyrityksille
- Seuraa trendejä ja panostaa jatkuvasti kuluttajia kiinnostavien uutuuksien kehittämiseen
- Vaalii suomalaista ruokakulttuuria
- Käyttää 85-prosenttisesti kotimaisia raaka-aineita
- Kattaa Suomen elintarvikemarkkinoista 80 %
- Toimii paikallisesti ja kansainvälisesti
- On verraten vakaa maailmantalouden suhdanteissa

Merkittävä teollisuudenala

Euroopan elintarviketeollisuus

- suurin teollisuudenala
- työllistää 4,2 miljoona henkeä yli 310 000 yrityksessä

Suomessa elintarviketeollisuus

- suurin kulutustavaroiden valmistaja (tuotannon bruttoarvo 10,2 mrd. €)
- neljänneksi suurin teollisuudenala ja työllistäjä
 - toimii noin 1 900 toimipaikassa
 - työllistää 33 000 henkeä
- huolehtii osaltaan Suomen elintarvikeomavaraisuudesta

Koko elintarvikeketju työllistää Suomessa noin 300 000 henkilöä, 12 % työllisestä työvoimasta.

Suurimmat toimialat 2009*

	Osuus tuotannosta	Osuus henkilö- kunnasta
1. Teurastus, lihanjalostus	24 %	24 %
2. Meijerituotteet, jäätelö	23 %	14 %
3. Juomien valmistus	11 %	10 %
4. Leipomotuotteet, makaroni yms.	11 %	24 %
5. Eläinten ruoat	6 %	2 %
6. Kasvikset, hedelmät	4 %	5 %
7. Suklaa, makeiset, kaakao	4 %	5 %
8. Einekset ja valmisruoat	3 %	5 %
9. Kahvi ja tee	3 %	1 %
10. Myllytuotteet, tärkkelys	2 %	1 %

Lähde: Tilastokeskus

* vertailu vuodelta 2009, koska uudempia työvoimalukuja ei saatavilla

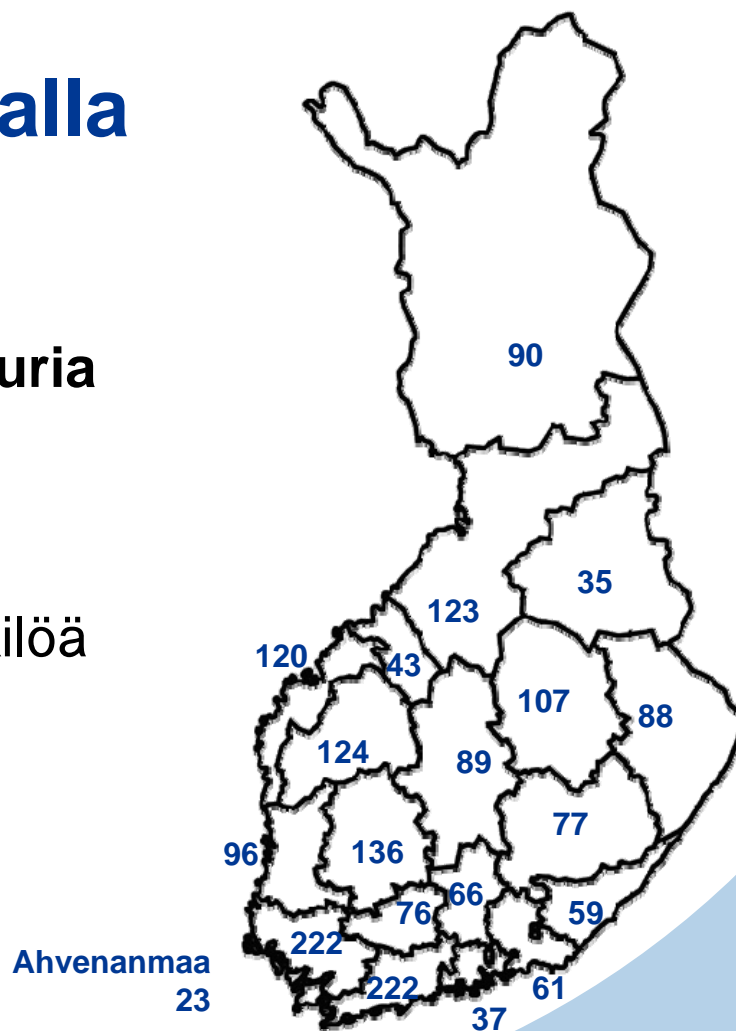
Elintarviketeollisuusliitto

Tuotantoa kaikkialla Suomessa

Paljon pieniä ja keskisuuria yrityksiä

- 64 %:ssa toimipaikoista työskentelee alle 5 henkilöä

Lähde: Tilastokeskus (2009)

Elintarviketeollisuusliitto

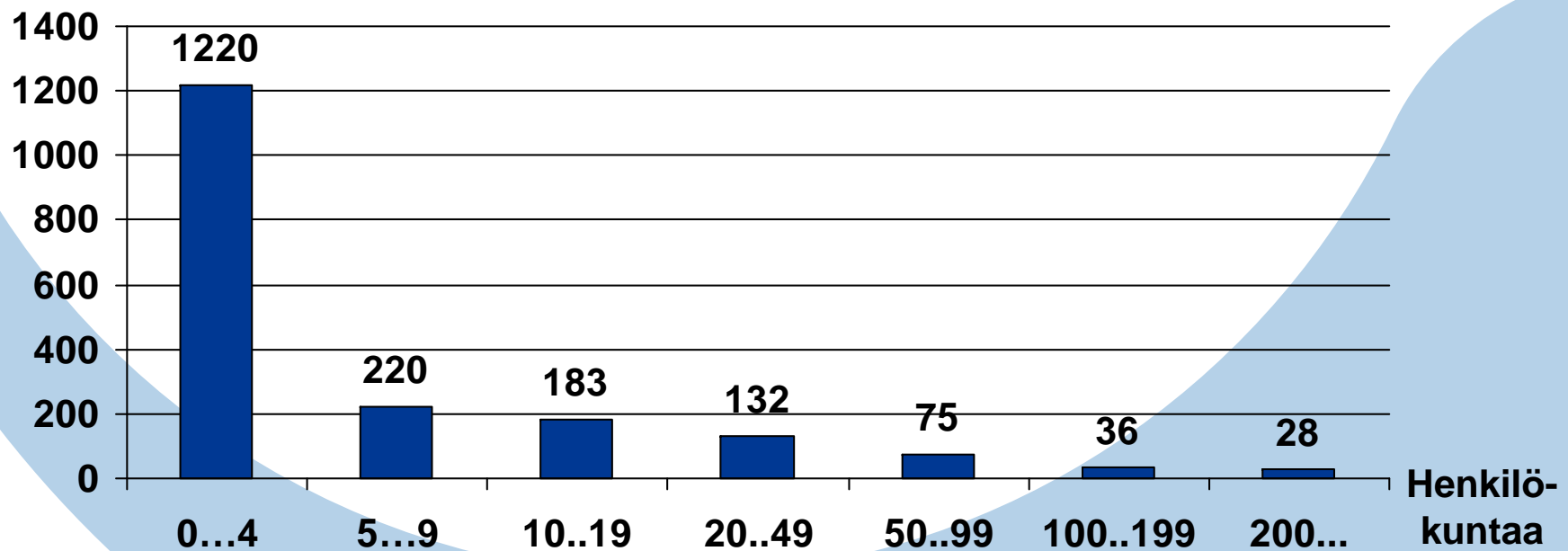

Paljon pieniä ja keskisuuria yrityksiä

Elintarvike- ja juomateollisuudessa 64,4 %:ssa toimipaikoista työskentelee alle 5 henkilöä.

Toimipaikkoja

Lähde: Tilastokeskus, 2011

Elintarviketeollisuusliitto

Tuttuja nimiä? *

Suuria elintarvikeyrityksiä meillä

- Altia
- Atria
- Fazer Leipomot & Makeiset
- Hartwall
- HKScan
- Arla Ingman
- Lännen Tehtaat
- Paulig
- Raisio
- Saarioinen
- Sinebrychoff
- Snellman
- Suomen Sokeri
- Unilever Finland
- VAASAN
- Valio

Lähde: ETL:n jäsenrekisteri ja FoodDrinkEurope

... ja maailmalla

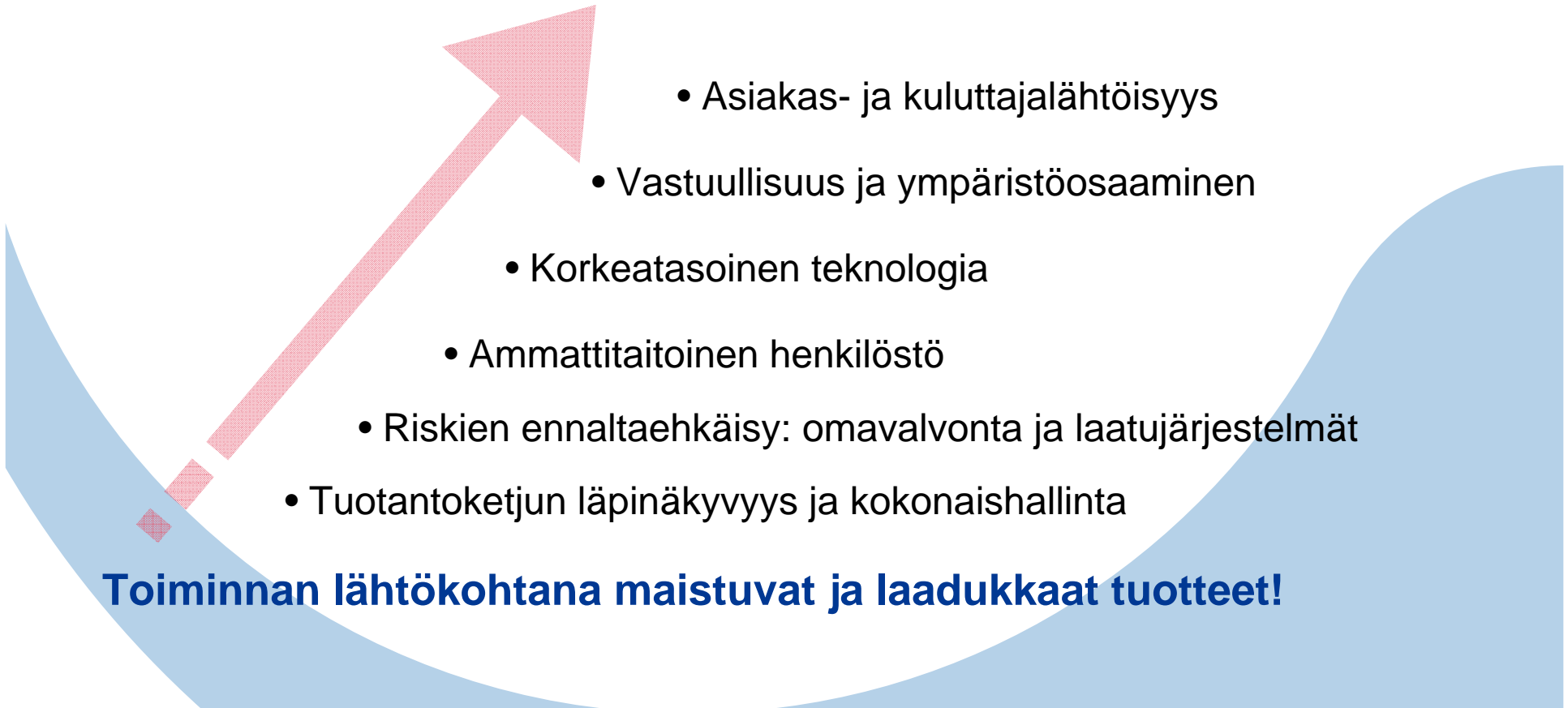
- Associated British Food
- Anheuser-Busch InBev
- Barilla
- Carlsberg
- Danish Crown
- Diageo Plc
- Groupe Danone
- Ferrero
- FrieslandCampina
- Heineken N.V.
- Kerry Group
- Lactalis
- Nestlé
- Oetker-Group
- Parmalat
- Südzucker

*) Aakkosjärjestys, liikevaihdoltaan 16 suurinta

Elintarviketeollisuusliitto

Elintarviketeollisuuden vahvuuksia

-
- Asiakas- ja kuluttajalähtöisyys
 - Vastuullisuus ja ympäristöosaaminen
 - Korkeatasoinen teknologia
 - Ammattitaitoinen henkilöstö
 - Riskien ennaltaehkäisy: omavalvonta ja laatujärjestelmät
 - Tuotantoketjun läpinäkyvyys ja kokonaishallinta

Toiminnan lähtökohtana maistuvat ja laadukkaat tuotteet!

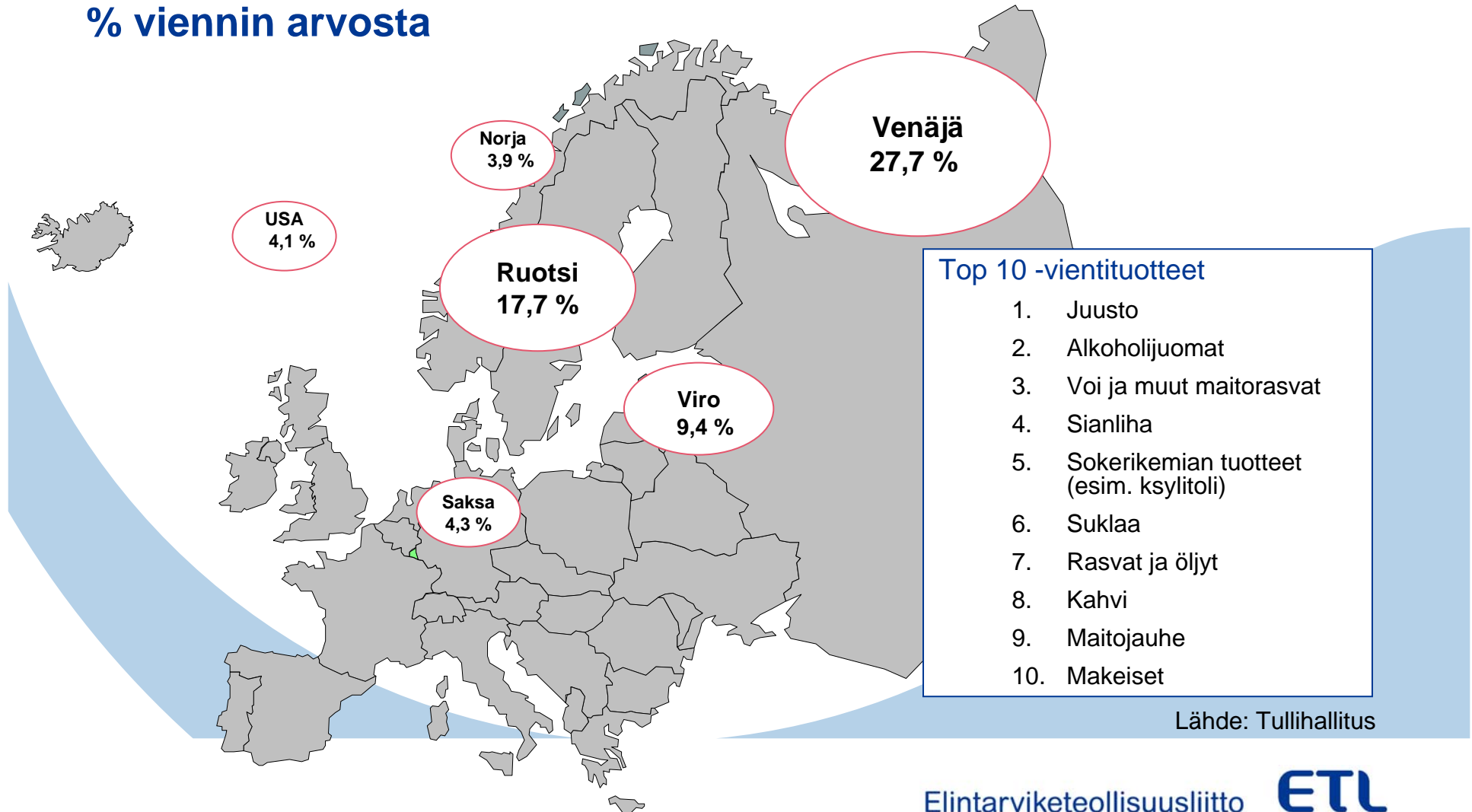
Elintarviketeollisuuden kehitys

	1998	2010
Tuotannon bruttoarvo	8,1 mrd. €	10,2 mrd. €
Tuotannon jalostusarvo	1,9 mrd. €	2,4 mrd. €
Henkilöstön määrä	42 000	33 000
Liikevoiton osuus liikevaihdosta	3,5 %	4,9 %
Omavaraisuusaste	46,2 %	39,3 %
Vienti	0,9 mrd. €	1,4 mrd. €
Tuonti	1,9 mrd. €	3,5 mrd. €

Lähde: ETL, Tilastokeskus, Tullihallitus

Merkittävimmät vientimaat 2010

% viennin arvosta

Top 10 -vientituotteet

1. Juusto
2. Alkoholijuomat
3. Voi ja muut maitorasvat
4. Sianliha
5. Sokerikemian tuotteet (esim. ksylitoli)
6. Suklaa
7. Rasvat ja öljyt
8. Kahvi
9. Maitojauhe
10. Makeiset

Lähde: Tullihallitus

Suomen elintarviketeollisuus ulkomailla

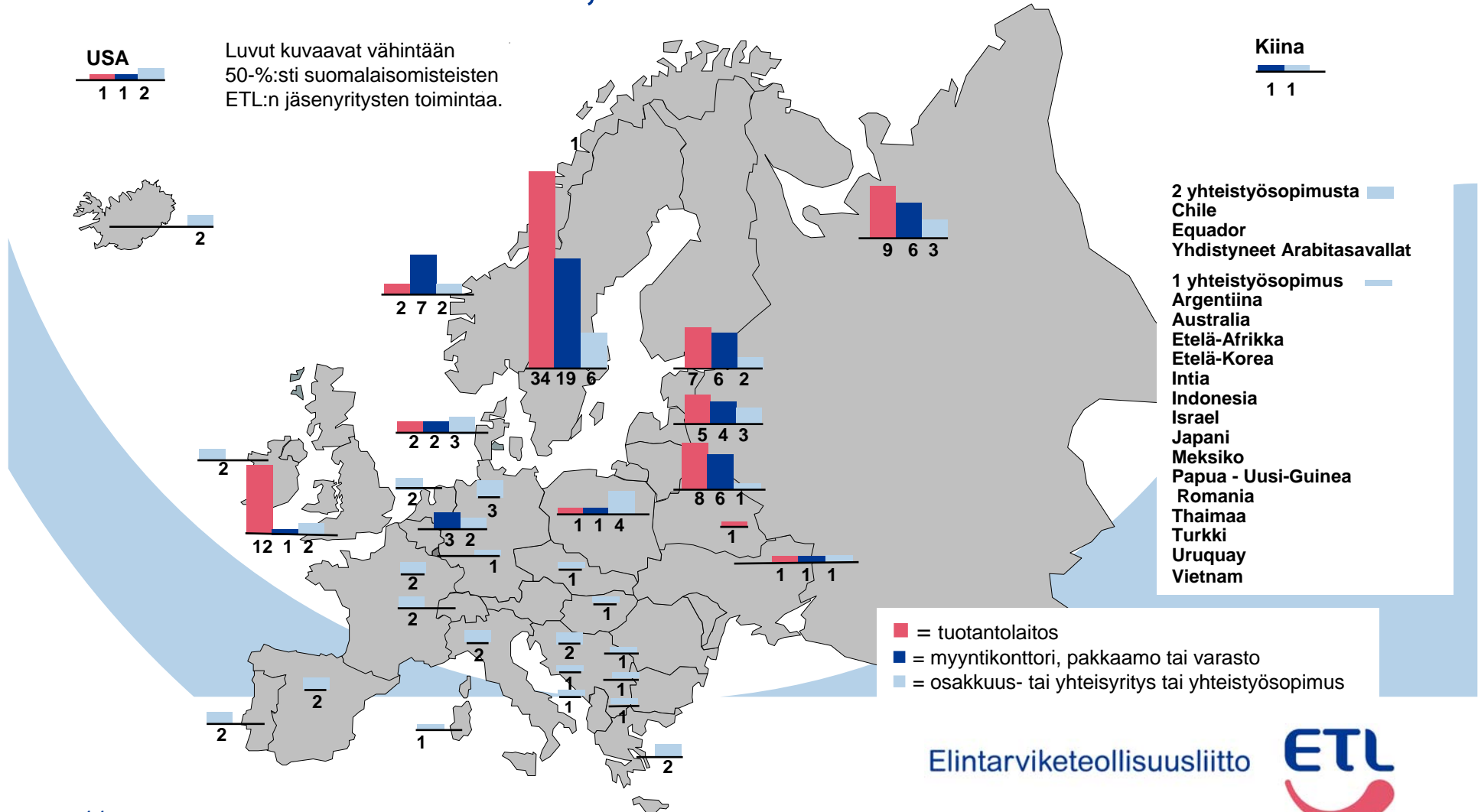
Ulkomaan liiketoiminnot 3,9 mrd. euroa vuonna 2009

USA

Luvut kuvaavat vähintään 50-%:sti suomalaisomisteisten ETL:n jäsenyritysten toimintaa.

Kiina

Suomen elintarvikeyrityksiä Baltiassa

LIETTUA:

Fazer Leipomot Oy *T*
HKScan Oyj *M*
Ingman Ice Cream Oy Ab *T*
Olvi Oyj *T*
Paulig Oy *M*
Ravintoraisio Oy *M, Y*
Suomen Rehu/Hankkija-
Maatalous Oy *M*
VAASAN Oy * *T*
Viking Malt Oy *T*
Valio Oy *M, Y*

LATVIA:

Altia Corporation *T, M*
Fazer Leipomot Oy *T*
Fazer Makeiset Oy *M*
Ingman Ice Cream Oy Ab *M*
HKScan Oyj *T*
Olvi Oyj *T*
Paulig Oy *M*
Ravintoraisio Oy *M, Y*
Suomen Rehu/Hankkija-
Maatalous Oy *T*
VAASAN Oy * *T*
Valio Oy *M, Y*

VIRO:

Altia Corporation *T*
Atria Oyj *T*
Fazer Leipomot Oy *T*
Fazer Makeiset Oy *M*
Helsingin Mylly Oyj *T*
HKScan Oyj *T*
Ingman Ice Cream Oy Ab *M*
Lunden *M*
Olvi Oyj *T*
Paulig Oy *T*
Ravintoraisio Oy *M, Y*
Saarioinen Oy *T*
ScanEgg Oy *M*
Suomen Rehu/Hankkija-
Maatalous Oy *M*
VAASAN Oy * *T*
Valio Oy *T, M, Y*

M = myyntikonttori
Y = yhteistyöyritys tai -sopimus
***** = yli 50% ulkomaisessa omistuksessa

Suomen elintarvikeyrityksiä Ruotsissa, Puolassa ja Venäjällä

RUOTSI:

Altia Corporation *M*
Atria Oyj *T, M*
Fazer Leipomot Oy *T, M*
Fazer Makeiset Oy *M*
HKScan Oyj / Scan AB *T, M, Y*
Ingman Ice Cream Oy Ab *T*
Järvi-Suomen Portti *M*
Lännen Tehtaat Oyj *M*
Paulig Oy *T*
Ravintoraisio Oy *M, Y*
Saarioinen Oy *M*
Scanegg Oy *M*
Snellman Oy *T, M*
Suomen Rehu/Hankkija-
Maatalous Oy *M*
VAASAN Oy * *T*
Valio Oy *M, Y*
Viking Malt Oy *T*

VENÄJÄ:

Atria Oyj *T, M*
Fazer Leipomot Oy *T, M, Y*
Fazer Makeiset Oy *M*
Lännen Tehtaat Oyj *M*, Avena Nordic
Grain
Paulig Oy *T*
Ravintoraisio Oy / Raisio Oyj *M*
Valio Oy *T, M, Y*
Valkovenäjä: Olvi Oyj *T*

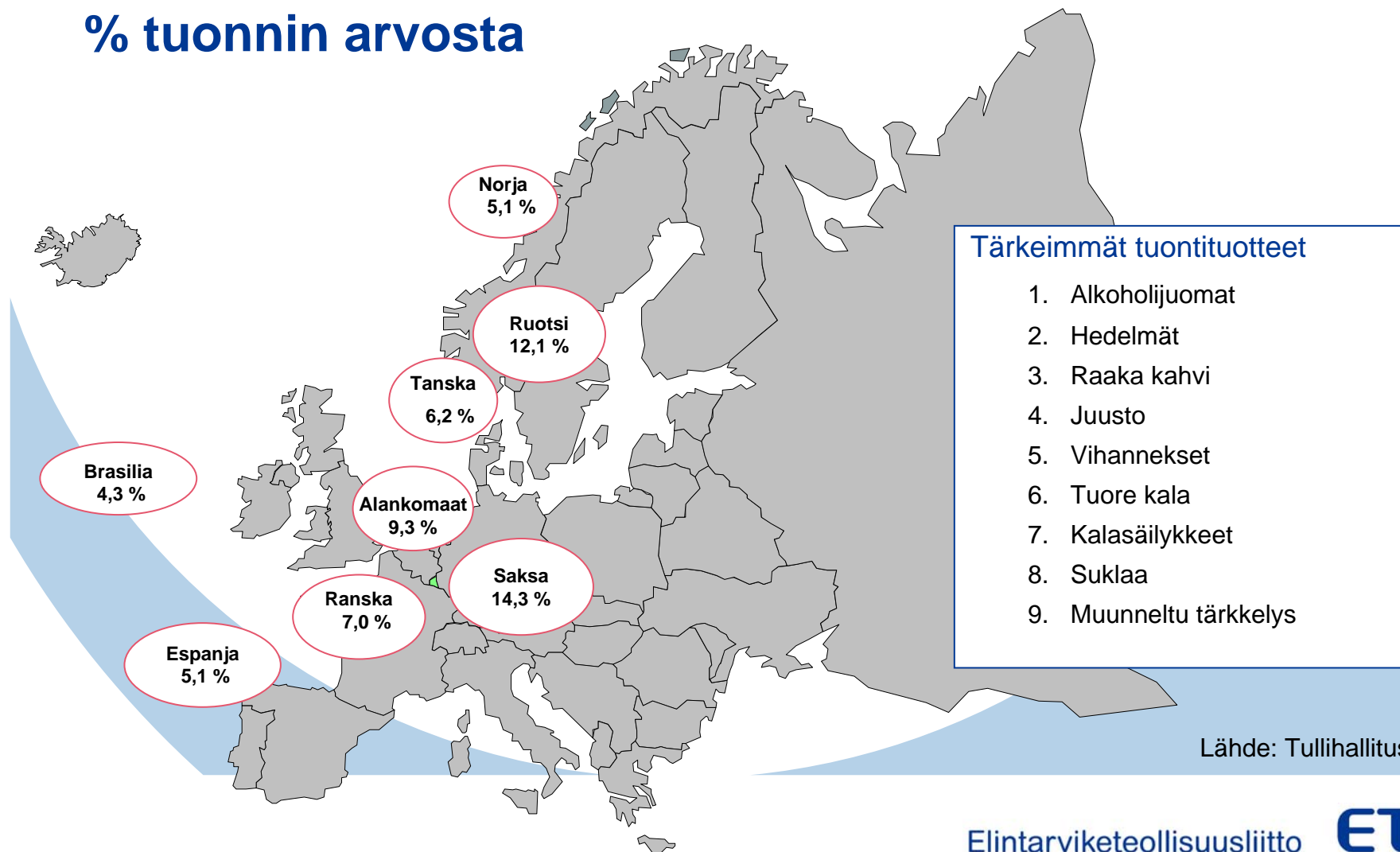
PUOLA:

HKScan Oyj / Scan AB *T, Y*
Panda Oy * *M*
Ravintoraisio Oy *M, Y*
ScanEgg Oy *M*
Valio Oy *Y*

T = tuotantoa
M = myyntikonttori
Y = yhteistyöyritys tai -sopimus
*** = yli 50% ulkomaisessa omistuksessa**

Tärkeimmät tuontimaat 2010

% tuonnin arvosta

- ### Tärkeimmät tuontituotteet
1. Alkoholijuomat
 2. Hedelmät
 3. Raaka kahvi
 4. Juusto
 5. Vihannekset
 6. Tuore kala
 7. Kalasäilykkeet
 8. Suklaa
 9. Muunneltu tärkkelys

Lähde: Tullihallitus

Elintarviketeollisuuden toimintaympäristöön vaikuttavia tekijöitä

- **Kilpailutilanne**

Kotimainen ja kansainvälinen kilpailu, keskittynyt kauppa, alhaiset katteet, tuotteiden lyhyt elinkaari

- **Kulutuskysynnän hidastuminen, kustannustason nousu**

Kotitalouksien ja kansantalouksien velkataakka kasvaa, kotitalouksien tuloerot kasvavat, talouden ja ennustaminen vaikeutuu, tuotteisiin kohdistuvat kustannukset nousevat (verot, energia, työvoima)

- **Vaativa ja heterogeeninen kuluttaja**

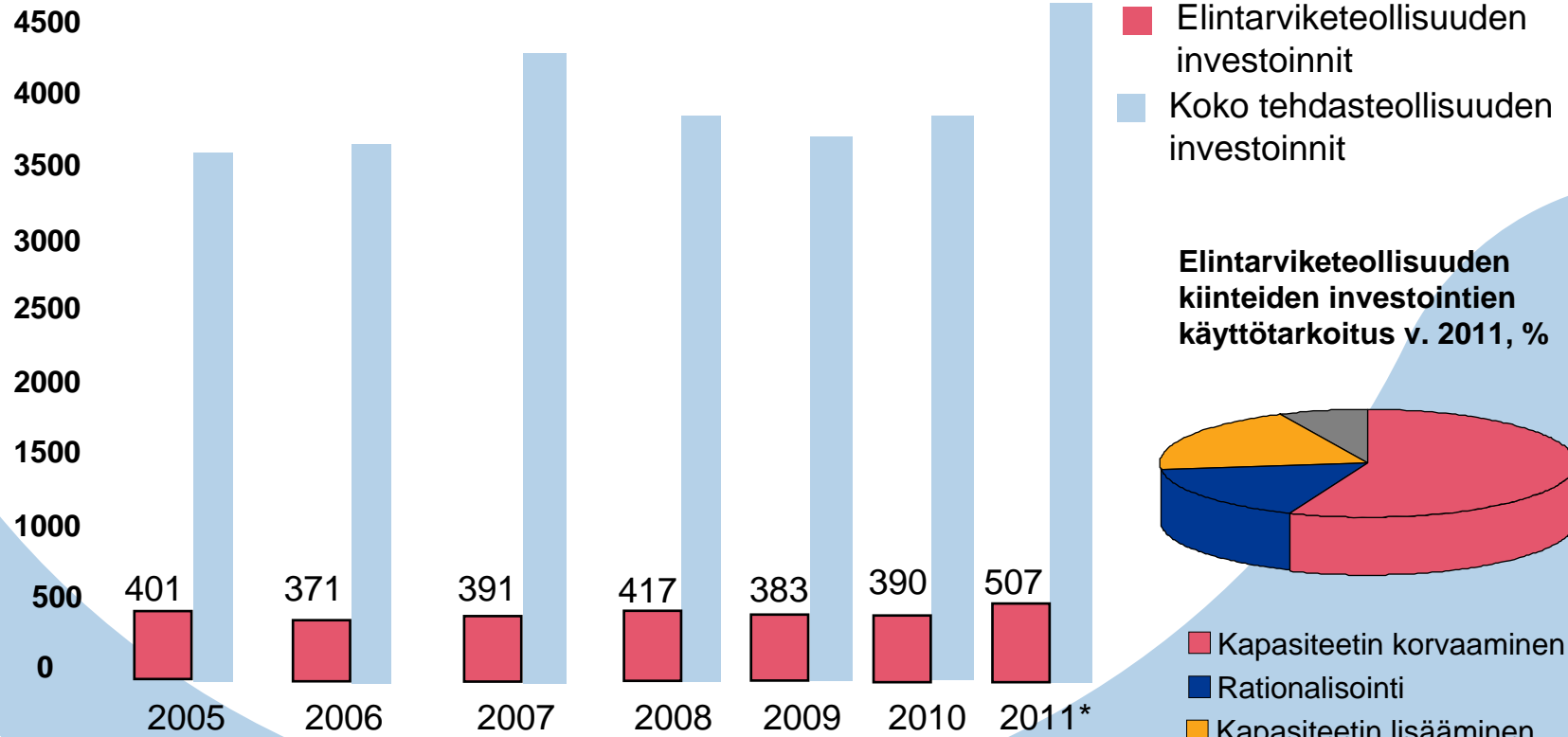
Tuoreus, terveellisyys, helppokäyttöisyys, paikallisuus, ekologisuus, vastuullisuus, uutuustuotteet ja innovaatiot, edullisuus

- **Teknologian runsas hyödyntäminen**

Kehittyneet toiminnanohjausteknologiat, asiakastiedon hyödyntäminen avainasemassa (innovaatiot, valikoimanhallinta), uudet tuotteet, palvelut ja toimitusketjuratkaisut

Elintarviketeollisuuden investoinnit

Milj. € (2009–2011 käyvin hinnoin)

Lähde: Tilastokeskus ja EK:n investointitiedustelut

*arvio

Elintarviketeollisuusliitto

Elintarviketeollisuuden t&k-panostus

Vuosi	Milj. €	Osuus jalostusarvosta
• 2004	50,4	2,4 %
• 2005	59,7	2,8 %
• 2006	64,8	3,1 %
• 2007	58,4	2,6 %
• 2008	62,9	2,8 %
• 2009	67,9	2,9 %

Kuva: Raisio

Lähde: Tilastokeskus

Ruoan arvonlisävero ja valmisteverot

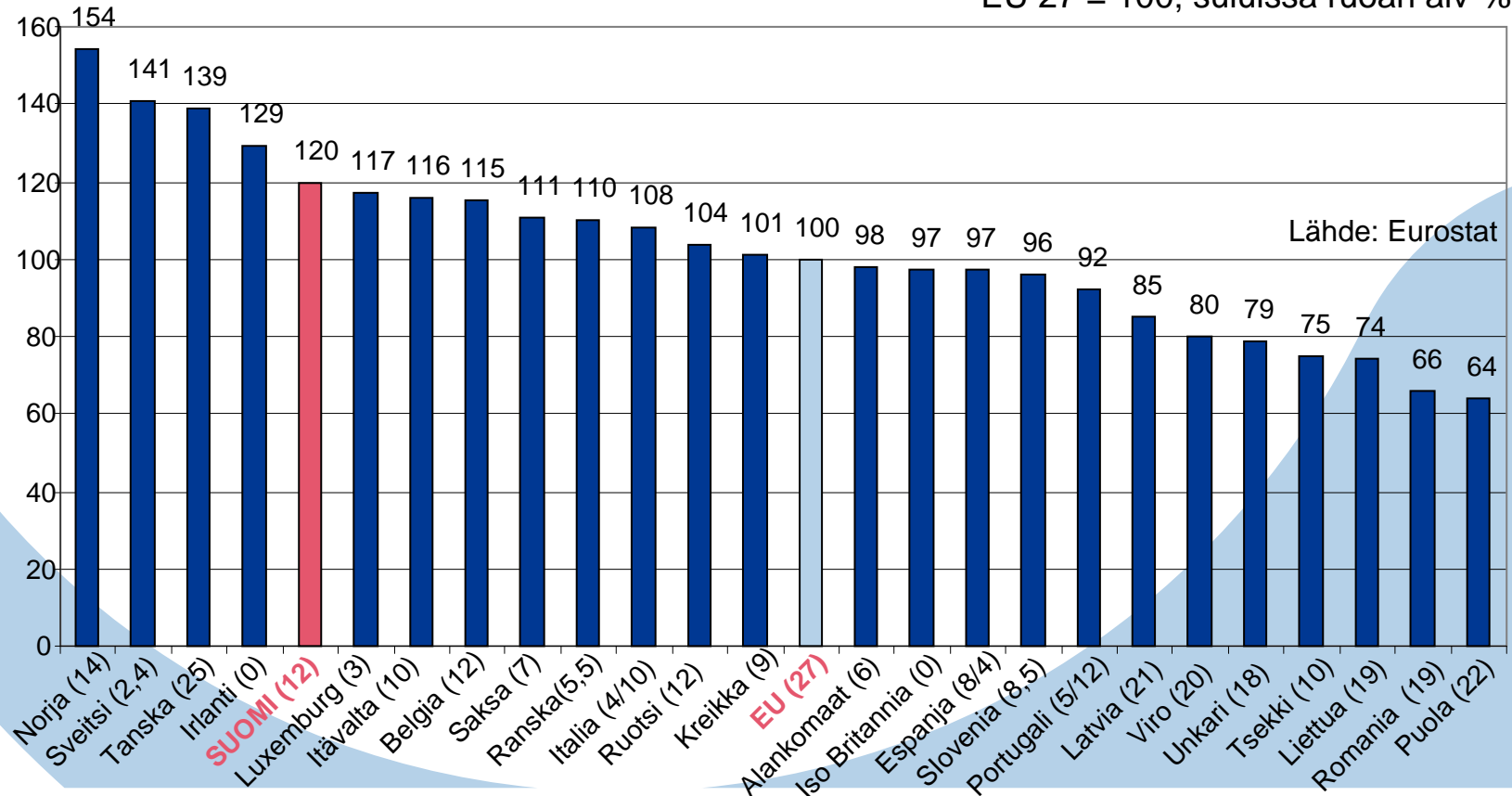

	2009 milj. €	2010 milj. €	2011 milj. €	2010/2011 muutos
Arvonlisävero				
Elintarvikkeet, juomat, rehut	1617	1306	1426	
Alkoholijuomat (kaupat, Alko, ravintolat)	1191	1247	1333	
Ravintolaruoka	328	290	224	
Yhteensä	3136	2843	2983	+5 %
Valmisteverot				
Alkoholijuomaverot	1207	1284	1299	
Virvoitusjuomaverot	35	37	-	
Makeis-, jäätelö- ja virvoitusjuomaverot	-	-	135	
Juomapakkausten valmisteverot	12	13	12	
Yhteensä	1254	1334	1446	+8 %

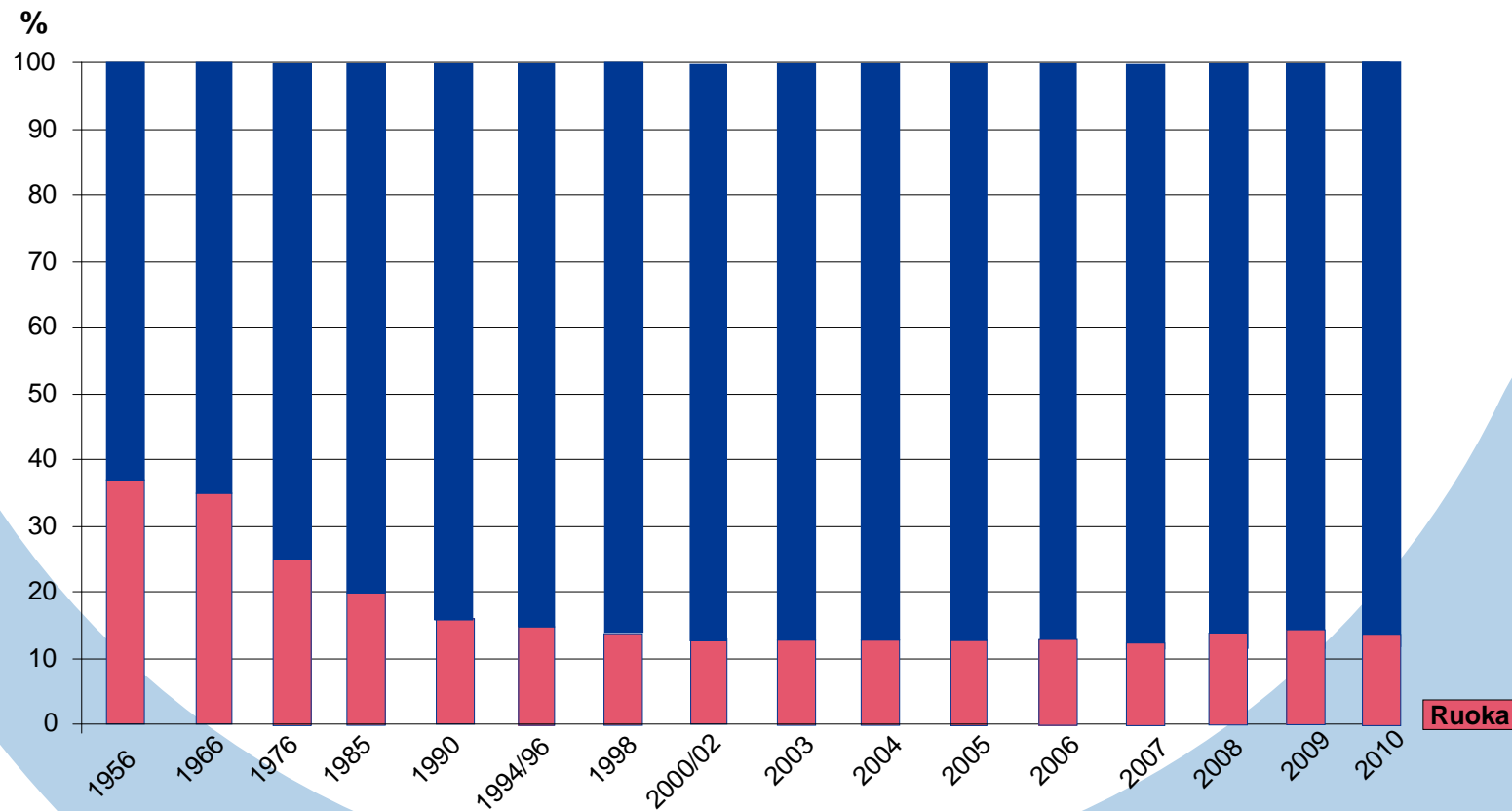
Lähde: VM 2011

Ruoan ja alkoholittomien juomien hintataso Euroopassa 2009

EU 27 = 100; suluissa ruoan alv-%

Ruoan osuus kulutusmenoista Suomessa

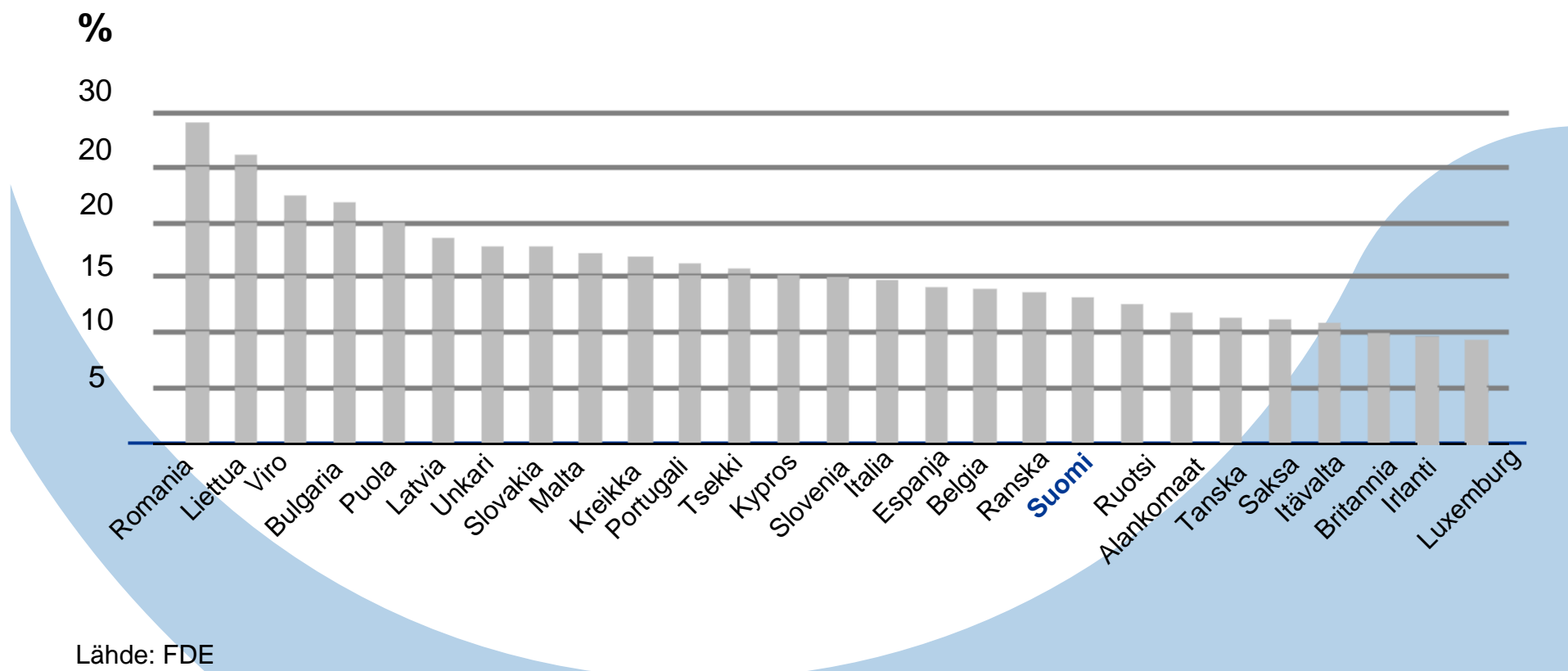
Lähde: Tilastokeskus, Kansantalouden tilinpito

Elintarviketeollisuusliitto

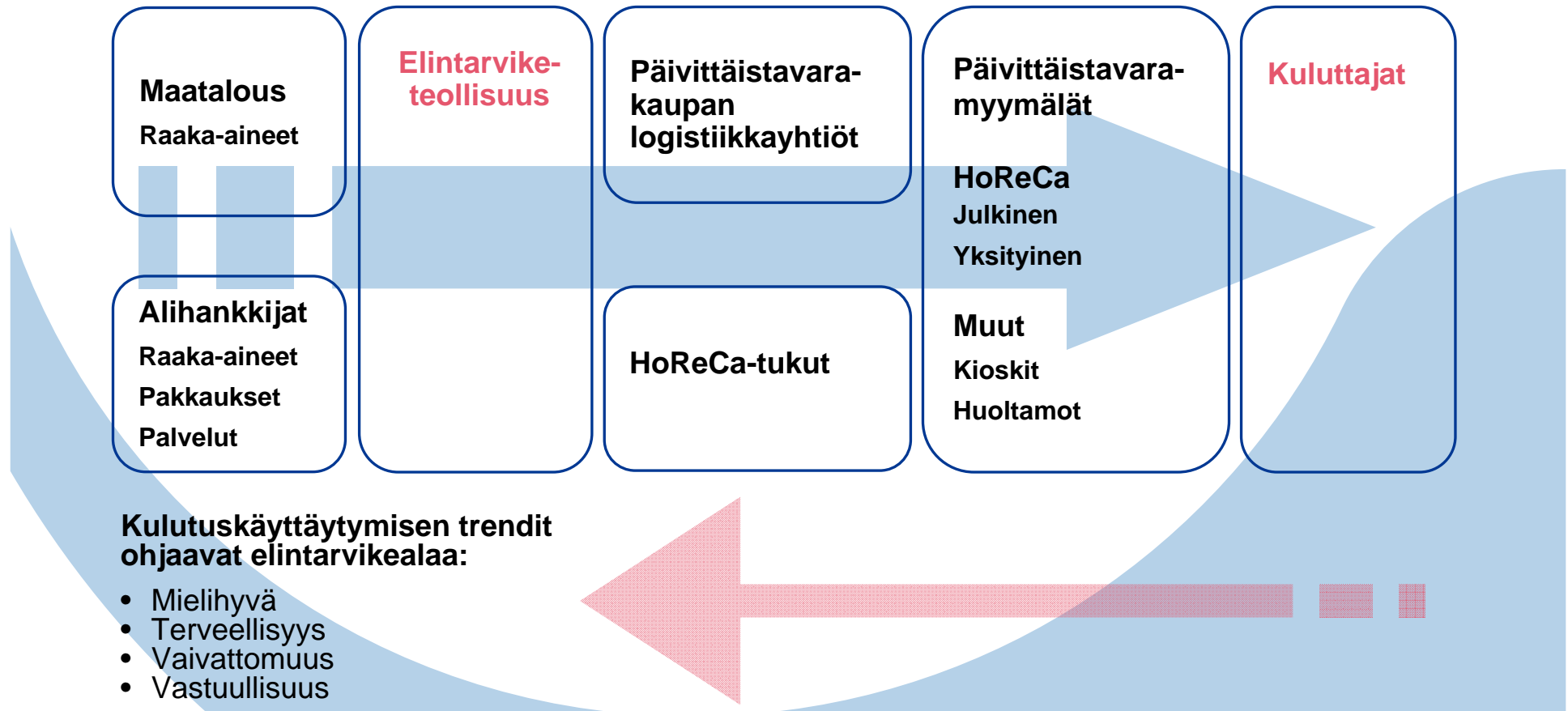

Ruoan osuus kulutusmenoista EU:ssa 2009

– EU:n keskiarvo 13,1 %

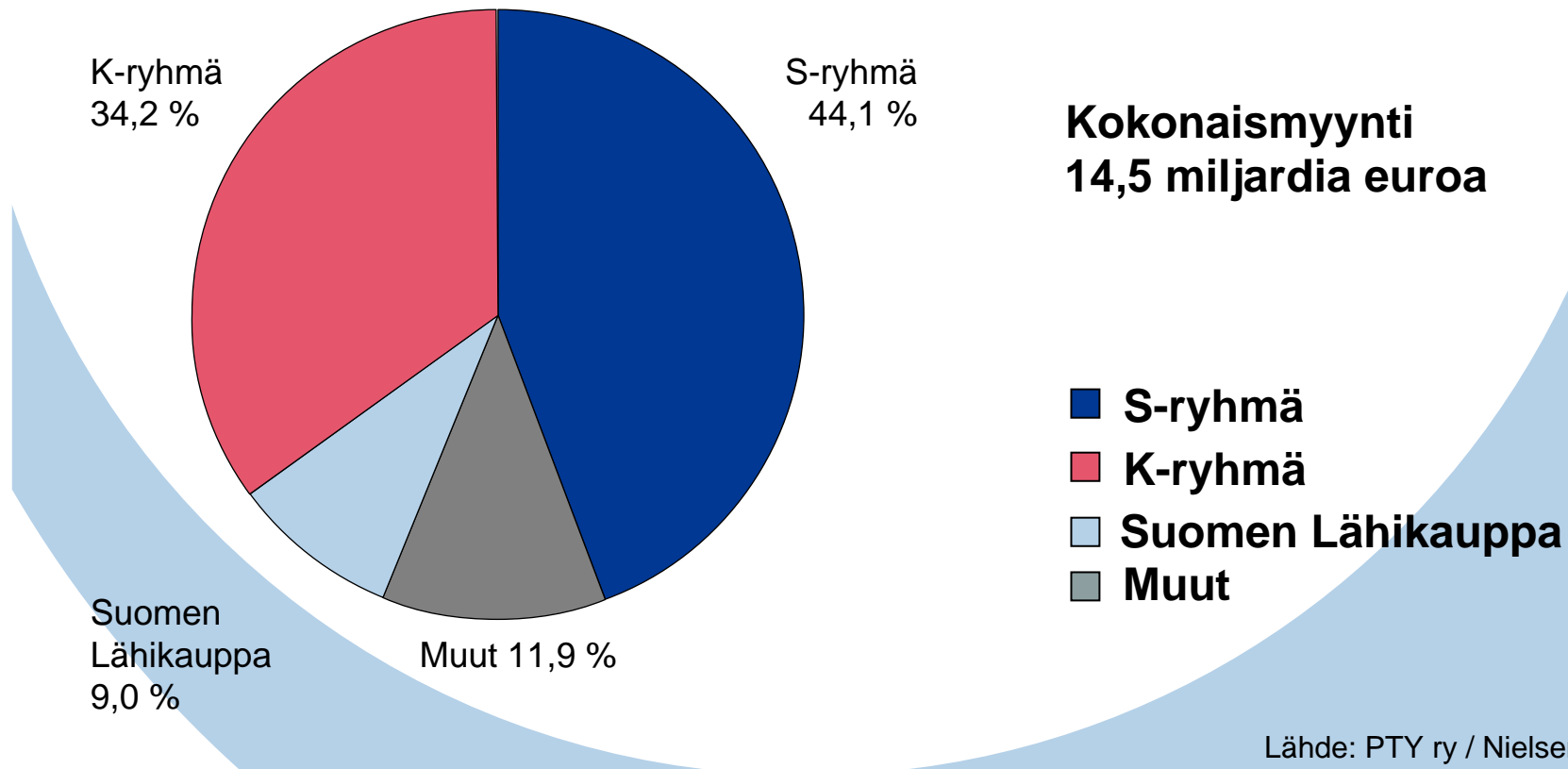

Elintarvikealan arvoketju

Keskittynyt kauppa

pt-kaupan ryhmittymien markkinaosuudet 2010

Elintarviketeollisuusliitto

Pataan ja pöytään

- **Liha ja lihatuotteet**
lihavalmisteet (makkarat, leikkeleet), tuorelihavalmisteet
- **Maitovalmisteet**
maidot, piimät, jogurtit, juustot, jäätelöt
- **Viljavalmisteet**
jauhot, hiutaleet, pastat, leivät ja leivonnaiset, keksit, maltaat, tärkkelykset
- **Kasvisvalmisteet**
peruna-, kasvis-, vihannes-, hedelmä- ja marjasäilykkeet ja -pakasteet
- **Ravintorasvat**
margariinit, voit, kasviöljyt
- **Juomat**
kahvit, mehut, virvoitusjuomat, oluet, viinit, liköörit ja muut alkoholijuomat
- **Makeutusaineet ja makeiset**
sokerit, makeutusaineet (ksylitoli), suklaat, lakritsit
- **Rehut**
naudan, sian ja siipikarjan rehuseokset sekä lemmikkieläinten ruuat
- **Valmisruoat**
laatikot, pizzat, keitot, letut, salaatit, lisukkeet, annosateriat, välipalatuotteet, jälkiruoat

Ruokakulttuurimme on monipuolinen ja rikas

Kuva: Studio Apris, Marjo Koivunäki

Pohjoisen luonnon puhdas maku

- Aitous ja konstailemattomuus
Luonnonmarjoilla, sienillä,
kaloilla ja riistalla herkutellaan
ympäri vuoden
- Selkeät vuodenajat
Ruokapöydissä maistuu vuoden
kierto talven tuhdeista
pataruoista kesän helppoihin
raikkaisiin ja vilvoittaviin
herkkuihin
- Alueelliset erot

Lähde ja kuva: SRE

Terveyttä ja hyvinvointia

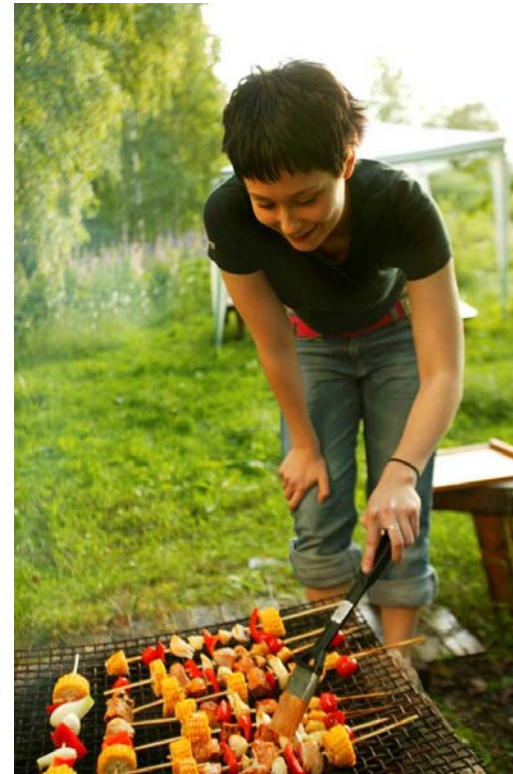
- Ilmainen koululounas ja kotitalousopetus antavat mallia monipuoliseen ruokavalioon pienestä pitäen
- Ravitsemustutkimus, -koulutus ja -neuvonta huippuluokkaa
- Erityisruokavalioiden huomioiminen sekä rasvan ja suolan vähentäminen ovat arkipäivää

Lähde ja kuva: SRE

Pysyvät ja muuttuvat maut

- Idän ja lännen vaikutteet tuovat rikkautta ruokakulttuuriimme
- Pitkät perinteet ja ennakkoluulottomuus Ruisleipä elää yhä – sellaisenaan ja uusittuna
- Kansainväliset trendit ympäristön huomioiminen, eettiset toimintatavat lisääntyvät

Lähde ja kuva: SRE

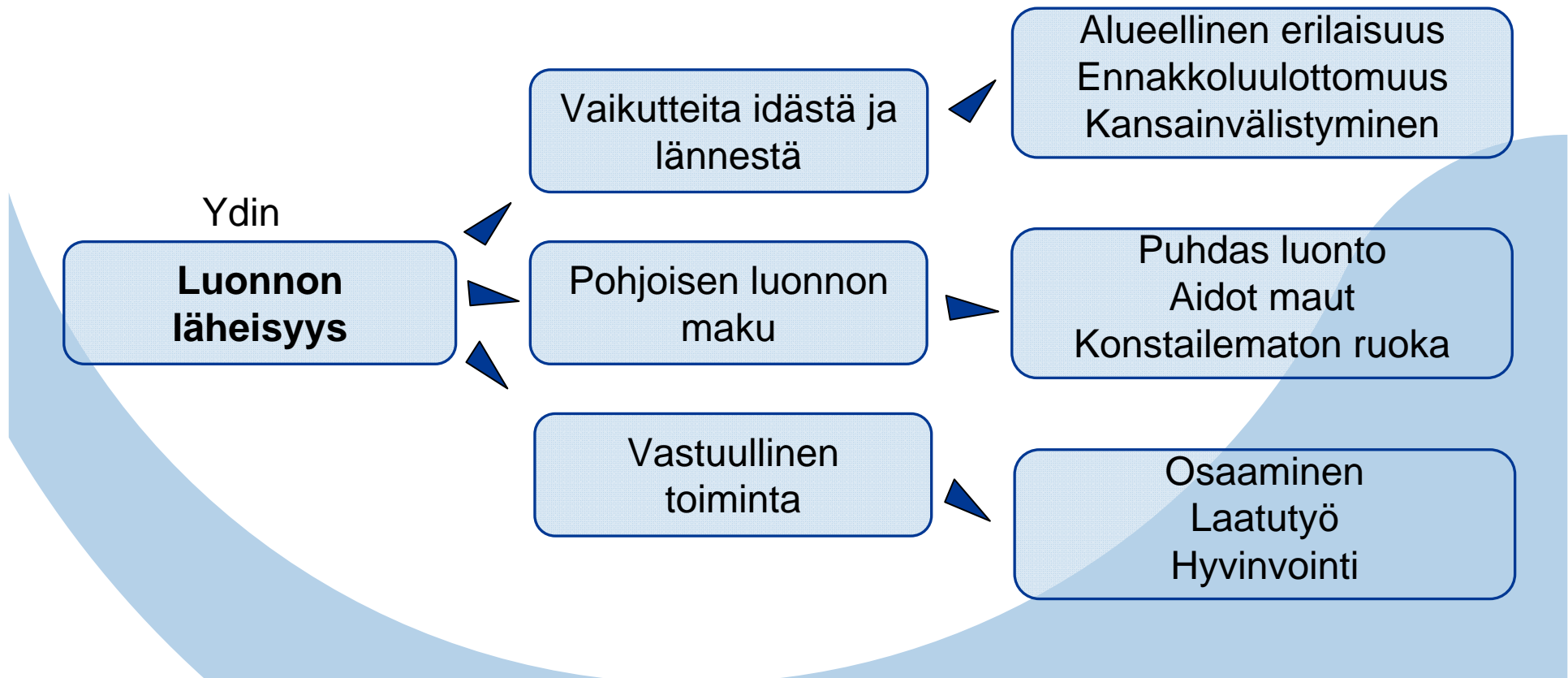
Suomalaisen ruokakulttuurin kulmakivet

- Perinne ja uusi sekoittuvat. Ruokakulttuuri elää ja muuttuu.
 - Suomalaiset raaka-aineet
 - Valmistusmenetelmät
 - Perinteet ja maut
 - Aitous
 - Puhtaus
 - Konstailemattomuus
 - Turvallisuus
 - Terveellisyys
 - Osaaminen
 - Huipputeknologia
 - Vastuullisuus ja eettisyys
- Terveellisyys keskeistä, toisaalta elämykset, nautinto ja hyvinvointi yhä tärkeämpiä elementtejä

Kuva: Atria Oy

Ruokakulttuurimme ominaispiirteet

Elintarviketeollisuus ylläpitää ja muokkaa suomalaista ruokakulttuuria

Helppoa herkuttelua

Elintarviketeollisuus valmistaa monia supisuomalaisia ruokia. Teollisesti valmistettuja ruokaperinneherkkuja ovat mm. karjalanpiirakat, hernekeitot, kaalikääryleet, mämmit.

Laajat ja uudistuvat tuotevalikoimat muokkaavat ruokakulttuuria

- Terveyden edistäminen t&k:n avulla
- Kotikokeille suunnitellut ruokareseptit kannustavat kokeilemaan uutta
- Yrityksien kuluttajaneuvonta auttaa ja opastaa

Erilaisten toimijoiden kirjo takaa monipuolisen ruokatarjonnan

- Pk-yrityksien merkittävä rooli (luomu, paikallisuus)
- Perinteet (käsityövaltaisuus) ja nykyaika (automaatio) kulkevat rinnakkain ja tarjoavat jokaiselle jotain
- Alihankinta, alan sisäiset asiakkuudet
→ Elintarviketeollisuus käyttää 85-prosenttisesti kotimaisia raaka-aineita

Suomalainen syö ja juo vuodessa kg(l)/hlö

	2005	2010
Viljat (jauhopaino)	78,8	79,5
Peruna	62,0	58,4
Liha yhteensä	68,6	76,2
naudanliha	18,6	18,6
sianliha	33,5	34,9
siipikarja	16,1	18,2
muu liha	0,6	4,5
Nestem. maito yht. (litraa)	184,0	183,4
maidot	134,6	135,4
piimät, viili ja jogurtti	36,8	41,0
kermat	5,8	7,0
Voi	2,7	2,9
Juusto sis. rahkan	18,6	19,1
Jäätelö (litraa)	14,0	13,9

Lähteet: Tike/Ravintotase, THL, ETL ry, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry

Voi-kasviöljyseos	3,0	2,8
Margariini	7,4	-
Kananmunat	9,4	9,8
Sokeri	30,4	31,8
Hedelmät ja marjat sis. säilykkeet ja mehut	90,4	81,0
Vihannekset sis. säilykkeet, pakasteet ja mehut	68,4	68,3
Kala (perattu)	-	16,3
Kahvi (paahdettu)	9,8	10,0
Virvoitusjuomat	56,6	61,3
Kivennäisvedet	12,0	16,2
Olut	90,6	87,4
Viini (sis. väkevät viinit)	11,6	14,3
Väkevät alkoholijuomat	8,8	7,2

Olut, viini ja väkevät 2010 sis. yksityistuonnin

Suomalaisten suosikkiruoat

1985

Lihapullat
Jauhelihakastike
Makaronilaatikko
Porsaankyljys
Jauhelihapihvi
Lihakeitto
Munakas
Makkarakastike
Kalakeitto
Hernekeitto

2010

Lihapullat
Pihvi/leike
Paistettu kala
Pizza
Makaronilaatikko
Unikala
Jauhelihakastike
Lasagne
Lämpimät voileivät
Munakas

Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy ja Lihatiedotusyhdistys ry

Elintarviketeollisuuden historiaa

- 1756 Sokeriteollisuus: Turun tehtaalle toimilupa (aloitti 1758)
- 1819 Nikolai Sinebrychoff aloitti oluentuotannon
- 1844 Oy A. Marschan Ab, lihanjalostus
- 1849 Vaasan Höyrymylly
- 1880 Viipurin konvehtitehdas 1880 (Fazer perustettiin kolmantena v. 1891)
- 1883 Leipomoista vanhin yhä toimiva R.Ruth Oy aloitti toimintansa
- 1904 Gustav Pauligin paahtimo (Paulig perustettu 1876, kahvin ym. tuontia)
- 1920 Ruokasäilykkeitä Hämeenlinnassa lähinnä armeijalle
- 1930 Valmisruoat: osuusteurastamoilla ”kauppakeittiöitä” joista lihapullia, laatikoita, kaalikääryleitä
Pula-aika: säännöstely rajoitti alan kehitystä - ostokortit ja -kupongit
ETL perustettiin ”edustamaan maan ravinto- ja nautintoaineteollisuuksia koko laajuudessaan”: kolme toimialayhdistysjäsentä, 16 yritysjäsentä
Raaka-ainetuonti ja valmisruokateollisuus kasvaa maaltamuuton, naisten ansiotyön, jääkaappien myötä
- 1950 Valmisruokia: Jalostajan hernekeitto 1952, Saarioisten maksalaatikko 1957
Tuotannon kasvu ja tekninen kehitys: Voin, juuston, makeisten ja kahvin tuotanto 3-4-kertaista verrattuna aikaan ennen sotia
Makkarasta koko kansan ruokaa, pakasteiden myynti alkaa yleistyä
Teollisen ravinnon osuus suomalaisten ruoasta 75 % (vuonna 1938 oli 30 %)
- 1970 Joukkoruokailu laajenee (jo 1960 eineskeittiöruokaa sairaaloihin ja kouluihin)
Jalostusasteen kasvu, kevyttuotteet: kevyt ja rasvaton maito

...historian vuodet jatkuvat

Mainos 1950-luvulta vakuuttaa, että pullotettu kerma on sama hyvä tuote kuin irtomyytykin.

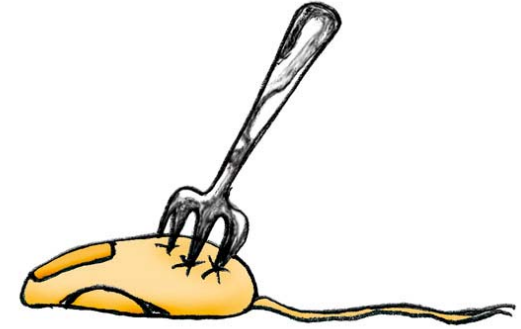

- Tuotannon ja pakkausten modernisointi
Merkituotteet ja mainonta
Elintarvikevienti kasvaa erityisesti Neuvostoliittoon;
esim. suklaa- ja makeisteollisuuden tuotannosta kolmannes vientiin
- 1980 Valikoiman ja suosion kasvettua ”einekset” → ”valmisruoat”
Atk-ohjatut prosessit, tuotannon tehostaminen eri toimialojen piirissä
Kansainvälistyminen, yritysfuusiot, esim. meijerialalla Kotisaari-Ingman, Huhtamäen ja Pauligin pakastetuotanto Apetit Pakaste Oy:ksi
Kuluttajan tarpeet ja valinnat ohjaavat kehitystä → mikroruoat!
Eurooppa yhdentyy – ETA
Pakkausmerkinnät tarkentuvat
- 1990 Suomi EU:hun: raaka-aineet ja valmiit elintarvikkeet liikkuvat vapaasti
Terveysvaikuttavat elintarvikkeet, esim. Benecol, T&K -panostus kasvaa
Elintarviketalouden laatustrategia
Ulkomainen omistus lisääntyy, mm. juomateollisuudessa
- 2003 Kaupan hintakilpailu, ulkomainen ketju Suomeen
2004 Kaupan keskittyminen, lihavuuskeskustelu
Elintarvike- ja ravitsemusalan toimijoiden verkostot ja yhteistyö
- 2008 Globaalit vaikutukset ruuan hintoihin (sadot, kauppasuhteet jne.)
2010 Eläinten hyvinvointi, ympäristömerkit pakkauksiin
Lisäaineettomuus

Elintarviketeollisuusliitto

Haarukoi lisätieto!

Elintarviketeollisuusliitto
ETL/Paahtimoyhdistys
ETL/Öljynpuristamoyhdistys
ETL/Öljypellavayhdistys
Kotimaiset Kasvikset
Leipätiedotus
Lihakeskusliitto ja Lihalehti
Lihatiedotus
Maito ja Terveys
Margariinitiedotus
Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto
Pro Kala
Ruokatieto Kanamunatiedotus
Ruokatieto Yhdistys

www.etl.fi
www.kahvi.net
www.rypsioljy.fi
www.pellava.fi
www.kasvikset.fi
www.leipätiedotus.fi
www.lihakeskusliitto.fi
www.lihatiedotus.fi
www.maitojaterveys.fi
www.margariini.fi
www.panimoliitto.fi
www.prokala.fi
www.ruokatieto.fi/kanamuna
www.ruokatieto.fi